II

(Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 30 april 1997

waarbij de Portugese regering wordt gelast de steun in de vorm van een staatsgarantie ten gunste van Epac — Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA op te schorten

(Slechts de tekst in de Portugese taal is authentiek)

(97/433/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 93, leden 2 en 3,

Overwegend hetgeen volgt:

I

Op 15 oktober 1996 ontving de Commissie een klacht inzake eventuele staatssteun aan het overheidsbedrijf Epac — Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA, hierna „Epac" genoemd, in de vorm van een staatsgarantie voor 30 miljard esc. en een aanvullende, zachte lening van 20 miljard esc.

Aangezien de Portugese autoriteiten de steunmaatregel niet overeenkomstig artikel 93, lid 3, bij de Commissie hadden aangemeld, zond de Commissie hun op 31 oktober 1996 een schrijven met het verzoek het bestaan van deze steunmaatregel te bevestigen. De Commissie verzocht de Portugese autoriteiten ook, in dat geval deze maatregel overeenkomstig artikel 93, lid 3, bij haar aan te melden, zodat zij kon nagaan of de maatregel verenigbaar was met de artikelen 92 en 93 van het Verdrag.

Bij brief van 26 november 1996, ingeschreven op 29 november 1996, bevestigde de Permanente Vertegenwoordiging van Portugal bij de Europese Unie dat aan Epac een staatsgarantie was verleend. De staatssteun werd evenwel nooit overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag bij de Commissie aangemeld. Bijgevolg werd deze steunmaatregel opgenomen in het register van niet aangemelde steunmaatregelen.

II

Vóór de toetreding van Portugal tot de Europese Gemeenschap was de graanverkoop volledig in handen van de overheid. Het staatsbedrijf dat voor het beheer van de graanmarkt verantwoordelijk was, was Epac (die toen „Empresa Pública de Abastecimento de Cereais" heette). Na de toetreding werd dit overheidsmonopolie geleidelijk afgeschaft. In 1991 werd de graanmarkt geliberaliseerd en werd Epac, die tot een naamloze vennootschap met overheidskapitaal was omgevormd, één van de marktdeelnemers in deze sector.

Op grond van het gezamenlijke besluit van de staatssecretaris van Financiën en de staatssecretaris voor Voeding en Landbouw van 26 juli 1996 werd de raad van bestuur van Epac gemachtigd te onderhandelen over de voorwaarden voor een lening tegen marktvoorwaarden voor een bedrag van ten hoogste 50 miljard esc., waarvan voor 30 miljard een staatsgarantie voor maximaal zeven jaar zou worden verleend.

Bij besluit nr. 430/96-XIII van de minister van Financiën van 30 september 1996 werd vorenbedoelde staatsgarantie toegekend voor een door Epac bij een groep banken aangegane lening. Het geleende bedrag was gelijk aan de totale schuld van Epac, de op 30 juni 1996 48,7 miljard esc. bedroeg.

Het doel van deze lening is de kortetermijnschuld bij de banken te herschikken en om te zetten in schulden op middellange termijn. De lening heeft een looptijd van zeven jaar en de rente is de Lisbor op zes maanden voor het gegarandeerde gedeelte en 1,2 % hoger dan de Lisbor op zes maanden voor het niet-gegarandeerde gedeelte (de Lisbor op zes maanden bedroeg volgens de beschikbare

informatie eind januari 1997 5,65 % per jaar). Er wordt halfjaarlijks en vervroegd betaald en de schuld wordt als volgt afgelost: het niet-gegarandeerde bedrag wordt in tien schijven van 1,87 miljard esc. afgelost met ingang van het vijfde halfjaar; het gegarandeerde bedrag wordt terugbetaald nadat het niet-gegarandeerde gedeelte volledig is terugbetaald, doch binnen een totale periode van zeven jaar.

III

De Commissie heeft besloten ten aanzien van deze aan Epac toegekende steun de procedure van artikel 93, lid 2, in te leiden. Om welke redenen de Commissie heeft aangenomen dat deze steun niet in aanmerking lijkt te komen voor één van de in artikel 92, leden 2 en 3, van het Verdrag bepaalde uitzonderingen, is uiteengezet in het schrijven van de Commissie aan de Portugese regering van 27 februari 1997. In deze brief worden de Portugese autoriteiten ook aangenaamd de nodige maatregelen te nemen om voor alle nieuwe handelsactiviteiten van Epac de invloed van deze garantie op de graanmarkt onmiddellijk op te schorten.

De Portugese autoriteiten hebben een termijn van 15 dagen, te rekenen vanaf de kennisgeving van de genoemde brief, gekregen om de Commissie mee te delen welke maatregelen zijn genomen om aan deze eis te voldoen.

Bij brief van 21 maart 1997 voert de Portugese regering aan, dat de overheid op geen enkele wijze betrokken is geweest bij de onderhandelingen over de door de banken aan Epac verleende leningen en verstrekt zij gedetailleerde gegevens over bepaalde leningen. De Portugese regering vermeldt geen enkele maatregel die is genomen om te voldoen aan de eis tot onmiddellijke opschorting van de invloed van de staatsgarantie.

IV

De op grond van besluit nr. 430/96-XIII van de minister van Financiën van 30 september 1996 aan Epac toegekende steun is in strijd met artikel 93, lid 3, van het Verdrag omdat de voorgenomen steunmaatregelen niet zijn aangemeld. Deze steun is dan ook onwettig, aangezien hij is toegekend voordat de Commissie zich heeft kunnen uitspreken over de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt.

Bij een inbreuk op artikel 93, lid 3, heeft de Commissie op grond van het arrest van het Hof van Justitie van 14 februari 1990 in zaak C-301/87 (Boussac) het recht een voorlopige beschikking te geven waarbij de Portugese staat wordt gelast de toepassing van de betrokken steunregeling onmiddellijk op te schorten.

Bovendien kan de Commissie, wanneer de Portugese staat niet aan deze beschikking voldoet en de uitvoering van de steunmaatregelen niet opgeschort, hangende het onderzoek ten gronde, op grond van artikel 93, lid 2, tweede alinea, de zaak rechtstreeks bij het Hof van Justitie aanhangig maken opdat de inbreuk wordt vastgesteld.

Daar artikel 93, lid 3, rechtstreekse werking heeft en duidelijk en onvoorwaardelijk is bepaald dat de toekenning van de steun onmiddellijk moet worden beëindigd, moet de onderhavige beschikking haar volledige uitwerking hebben in de Portugese rechtsorde.

De Commissie heeft ten aanzien van de door Portugal aan Epac toegekende steun de procedure van artikel 93, lid 2, reeds ingeleid, omdat zij op basis van de beschikbare informatie van oordeel is dat de steun niet verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

Tijdens het onderzoek ten gronde van de steunregeling heeft de Commissie Portugal bij brief van 27 februari 1997 aangemaand de invloed van de aan Epac toegekende staatsgarantie op te schorten en haar binnen 15 dagen mee te delen welke maatregelen zijn genomen om aan deze verplichting op grond van artikel 93, lid 2, te voldoen. Portugal is deze verplichting niet nagekomen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Portugal moet de toekenning van steun in de vorm van een staatsgarantie ten gunste van Epac — Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA, waarin is voorzien bij besluit nr. 430/96-XIII van de minister van Financiën van 30 september 1996 en die in strijd is met artikel 93, lid 3, van het Verdrag, onmiddellijk opschorten en de Commissie binnen 15 dagen meedelen welke maatregelen zijn genomen om aan deze beschikking te voldoen.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Portugese Republiek.

Gedaan te Brussel, 30 april 1997.

Voor de Commissie

Franz FISCHLER

Lid van de Commissie